

**Základná škola Štefana Senčika,
Tekovská 17, Starý Tekov**

Vnútoraná smernica

Program prevencie a riešenia šikanovania, násilia, drogových závislostí a sociálno - patologických javov žiakov v škole

v súlade s

Metodickým usmernením č. 7/2006-R z 28. marca 2006 k prevencii a riešeniu šikanovania žiakov v školách a školských zariadeniach a Národným programom boja proti drogám na obdobie 2008-2014

Základný princíp našej školy:

«Sme škola s nulovou toleranciou ku všetkým podobám šikanovania»

Čl. 1

Úvodné ustanovenia

Šikanovanie sa v súčasnom období stáva vážnym problémom, ktorý sa prejavuje v školách a ktorému je potrebné venovať neustálu pozornosť, a to z hľadiska preventívneho ako aj sankčného pôsobenia. Cieľom tejto vnútornej smernice je poskytnúť základné informácie o formách jeho prejavov, návrhoch na prevenciu a riešenie šikanovania, násilia, drogových závislostí a sociálno - patologických javoch žiakov v škole a o potrebe spolupráce s rodičmi žiakov a príslušnými inštitúciami.

Čl. 2

Pôsobnosť

Tento pokyn sa vzťahuje na činnosť

A/ školy,

B/ školského klubu detí.

Čl. 3

Charakteristika pojmov

Šikanovaním rozumieme akékoľvek správanie žiaka alebo žiakov, ktorého zámerom je ublíženie inému žiakovi alebo žiakom, prípadne ich ohrozenie alebo zastrasovanie. Ide o cieľené a opakované použitie násilia voči takému žiakovi alebo skupine žiakov, ktorí sa z najrôznejších dôvodov nevedia alebo nemôžu brániť. Šikanovanie sa prejavuje v rôznych podobách, ktoré môžu mať následky na psychickom a fyzickom zdraví.

Čl. 4

Podstatné znaky šikanovania

- a) úmysel bezprostredne smerujúci k fyzickému alebo psychickému ublíženiu druhému,
- b) agresia jedného žiaka alebo skupiny žiakov,

- c) opakované útoky,
- d) nevyrovnaný pomer síl medzi agresorom a obeťou,

Čl. 5

Prejavy šikanovania

1. Priama podoba:

- a) fyzické útoky - bitie, kopanie, sácanie, strkanie, štipanie, údery, štvuchanie/ aj nie zvlášť silné, ale je evidentné, že ich obeť neopláca, šarvátky medzi zreteľne fyzicky nerovnými
- b) verbálne útoky - posmievanie, ironizovanie, pokorujúce alebo urážlivé prezývky, nadávanie, vyhrávanie, ponižovanie, nepekne vyjadrenia voči rodine, zastráňovanie, hrubé ťarty, pohŕdavé, nenávisťné vyjadrenia
- c) psychické útoky - vylúčenie zo spoločnosti ostatných, spolčovanie proti jednému, nekomunikovanie, tvrdé príkazy agresora vykonať určitú vec proti vôli obeť, prehliadanie, ignorovanie
- d) ničenie vecí, odcudzenie vecí, schovávanie vecí, nátlak na vykonávanie nemorálnych a trestných činov či k spolupráci, nátlak na dávanie vecných alebo peňažných darov

2. Nepriama podoba:

- a) zhoršenie vzťahov v triede,
- b) vtieravé správanie agresora,
- c) utiahnuté správanie obeť,
- d) stráť pri dverách,
- e) dieťa čaká, kým odídu ostatní zo školy,
- f) obeť stojí cez prestávku pri kabinete učiteľov,
- g) obeť sa bojí počas hodiny ísť na WC,
- h) zhoršenie správania obeť,
- i) zhoršenie prospechu obeť,
- j) zvýšená chorobnosť,
- k) rodičia vyslovia obavy zo šikanovania,
- l) obeť máva „náhodné“ zranenia,
- m) veci obeť sú zrazu v neporiadku.

Nepodceňujeme počiatkové prejavy šikanovania- tzv. nepriame varovné signály, čiastočne tolerované násilie: «akože» priateľské vtipy, kanadské ťartíky, smiech pri neúspechu, osamotenosť ťiaka atď. Považujeme to za zvlášť dôležitú v prevencii.

Čl. 6

Zodpovednosť školy

Ciele školy:

- snažiť sa vytvoriť prostredie obmedzujúce vznik šikanovania
- vhodnými prostriedkami zabrániť jeho trvaniu
- vytvárať pozitívnu klímu v triede, v celej škole - budovať kladné medziľudské vzťahy, zodpovednosť za správanie, uvedomovanie si dôsledkov správania
- podporovať zdravie, zdravý životný štýl
- vytvárať školu bez drog - hlavne alkohol a tabak - vytvárať postoje a schopnosti odmietat' tieto látky
- v rámci primárnej prevencie informovať ťiakov (primerane veku) o návykových látkach, ich účinkoch a rizikách
- realizovať osobnostný a sociálny rozvoj, rozvoj sociálnych komunikatívnych zručností
- komunikácia so ťiakmi, medzi ťiakmi a pedagógmi, spôsob vyjadrovania, oslovovania
- zapájanie rodičov do diania v škole, informovať ich o dianí v škole
- vhodné využívanie voľného času
- do riešenia a do prevencie šikanovania zaangaťovať aj ťiacky parlament

1. Škola zodpovedá za ťiakov v čase školského vyučovania a školských akcií v súlade so školským zákonom, Dohovorom o právach dieťaťa a podľa pracovného poriadku školy.

2. Za povinnosť uvedenú v predchádzajúcom bode sú zodpovední všetci pedagogickí zamestnanci školy,

a) ktorí realizujú vyučovací proces,

b) ktorí vykonávajú počas prestávok pedagogický dozor na chodbách,

c) ktorí vykonávajú pedagogický dozor počas školských akcií rôzneho druhu (školské výlety, kurzy, exkurzie, kultúrne podujatia, športové podujatia a ďalšie školské akcie),

d) ktorí vykonávajú pedagogický dozor počas záujmových krúžkov.

3. Škola zodpovedá aj za škodu, ktorú v čase vyučovania, resp. v dobe vykonávania tzv. prechodného dohľadu spôsobí žiak, pokiaľ ten, kto je povinný vykonávať dohľad nepreukáže, že náležitý dohľad nezanedbal (§ 422 Občianskeho zákonníka).

4. Šikanovanie, resp. jeho náznaky, **nesmie** byť zamestnancami školy **v žiadnej miere akceptované**. Pedagogický zamestnanec musí šikanovanie medzi žiakmi **bez meškania riešiť** a každej jeho obeť poskytnúť okamžitú pomoc. Je povinný ihneď túto skutočnosť oznámiť triednemu učiteľovi agresora a obeť, výchovnému poradcovi a vedeniu školy.

Čl. 7

Priestupková a trestnoprávna zodpovednosť

1. Šikanovanie žiakov môže v určitých prípadoch napĺňať skutkovú podstatu priestupkov v zmysle zákona c. 372/1990 Z. z. o priestupkoch v znení neskorších predpisov. Ide predovšetkým o priestupky:

a) proti občianskemu spolunažívaniu,

b) proti majetku.

2. Zodpovedným za priestupky je ten, kto v čase spáchania priestupku dovŕšil pätnásť rok svojho veku. Ak v čase spáchania priestupku dovŕšil **pätnásť rok** a neprekročil osemnásť rok svojho veku, zaraďuje sa do kategórie „mladistvých“.

3. Šikanovanie žiakov môže v určitých prípadoch napĺňať aj skutkovú podstatu trestných činov v zmysle zákona c. 300/2005 Z. z. - Trestný zákon. Ide najmä o trestný čin:

a) ohovárania,

b) nebezpečného vyhráťania,

c) ublíženia na zdraví,

d) obmedzovania osobnej slobody,

e) nátlaku,

f) vydierania,

- g) lúpeže,
- h) hrubého nátlaku,
- i) krádeže,
- j) poškodzovania cudzej veci,
- k) neoprávneného užívania cudzej veci.

4. Páchateľom trestného činu je ten, kto trestný čin spáchal sám. Za spolupáchateľstvo trestného činu sa považuje, ak bol trestný čin spáchaný spoločným konaním dvoch alebo viacerých osôb.

5. Trestne zodpovedný je ten, kto v čase spáchania činu dovŕšil **štrnásť rok svojho veku**.

Ťiaci, ktorí v čase spáchania trestného činu dovŕšili štrnásť rok a neprekročili osemnásť rok svojho veku sa podľa trestného zákona zaraďujú do kategórie „mladistvých“.

6. Pedagogický zamestnanec školy, ktorý sa dozvie o prípade šikanovania a **neprijme v tomto smere žiadne opatrenie, sa vystavuje riziku trestného postihu**.

7. Konaním podľa predchádzajúceho bodu môže pedagogický zamestnanec naplniť i skutkovú podstatu trestného činu neprekazenia trestného činu, neoznámenia trestného činu alebo ublíženia na zdraví a to tak, že inému z nedbanlivosti ublíži na zdraví tým, že poruší dôležitú povinnosť vyplývajúcu z jeho zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie, alebo uložení mu podľa zákona.

Čl. 8

Postup v prípade zistenia šikanovania

V prípade, že sa v priestoroch budovy počas školského vyučovania a na školských akciách zistí prípad šikanovania, je každý pedagogický i nepedagogický zamestnanec povinný postupovať:

1. Zamestnanec, ktorý zistí šikanovanie, informuje o tejto skutočnosti triedneho učiteľa agresora a obeť (predtým si zistí meno a priezvisko ťiakov a triedu, ktorú navštevujú), výchovného poradcu a člena vedenia školy.

2. Triedni učitelia si na vyšetrenie prizvú daných ťiakov, zamestnanca školy, ktorý skutočnosť oznámil a výchovného poradcu (pri zachovaní dôvernosti). O danom vyšetrení spíšu zápis. Zápis odovzdajú v jednom vyhotovení:

- a) členovi vedenia školy
- b) výchovnému poradcovi.

Jeden exemplár vložia do osobného spisu žiaka.

V zápise popíšu skutočnosť, vyjadrenia agresora a obeť a navrhnú opatrenia na riešenie.

3. Triedni učitelia agresora a obeť v spolupráci s výchovným poradcom si pozvú na pohovor rodičov, resp. zákonných zástupcov týchto žiakov. Aj o tomto stretnutí spíšu zápis (pri zachovaní dôvernosti). K pohovoru prizvú aj člena vedenia školy.

4. Po písomnom uzavretí celého prípadu, zväťení návrhov na opatrenia, vyjadrení agresora a obeť, rodičov, resp. zákonných zástupcov týchto žiakov riaditeľ školy rozhodne o ďalšom postupe v súlade so školským poriadkom školy, pracovným poriadkom školy, resp. zákonom č. 300/2005 Z. z. - Trestný zákon a zákonom č. 372/1990 Z. z. – Zákon SR o priestupkoch.

5. Nakoľko šikanovanie je závažným negatívnym spoločenským javom, celý prípad vyšetrenia šikanovania sa bude realizovať pri zachovaní dôvernosti až do vyriešenia daného prípadu. Týmto postupom nie je dotknutá informačná povinnosť školy.

6. V prípade, že tento negatívny jav zistí žiak školy, je povinný okamžite o tejto skutočnosti informovať svojho triedneho učiteľa, výchovného poradcu, v ich neprítomnosti člena vedenia školy.

Postup pri podozrení zo zneužívania návykových látok

Tabakové výrobky - konzumácia v škole

1. odobratie a zaistenie výrobku
2. spísanie záznamu s vyjadrením žiaka
3. oznámenie rodičom - komunikácia s nimi
4. výchovné opatrenie v súlade s VPŠ
5. oboznámenie ostatných pedagógov, žiakov v kolektíve

Alkohol - konzumácia v škole

1. odobratie a zaistenie výrobku
2. pri ohrození zdravia, životu škola zabezpečí potrebnú pomoc a volá lekársku pomoc,

3. ak nehrozí akútne nebezpečenstvo, spísanie záznamu s vyjadrením žiaka,
4. vyznamenanie zákonného zástupcu a ten si žiaka vyzdvihne,
5. komunikácia s rodičom
6. výchovné opatrenie v súlade s VPŠ
7. oboznámenie ostatných pedagógov, žiakov v kolektíve
8. kontaktovať odbor sociálnych vecí príslušného úradu pri opakovaní sa situácie a v závažných prípadoch

Alkohol - nález v škole

1. odobratie a zaistenie výrobku
2. okamžite informovať vedenie školy
3. spísanie záznamu s vyjadrením žiaka, ak bol nájdený u neho, oznámenie rodičom, komunikácia s nimi
4. výchovné opatrenie v súlade s VPS
5. oboznámenie ostatných pedagógov, žiakov v kolektíve

Omamné a psychotropné látky - konzumácia v škole

1. odobratie a zaistenie výrobku
2. pri ohrození zdravia, života škola zabezpečí potrebnú pomoc a volá lekársku pomoc
3. ak nehrozí akútne nebezpečenstvo, spísanie záznamu s vyjadrením žiaka
4. vyznamenanie zákonného zástupcu a ten si žiaka vyzdvihne
5. komunikácia s rodičom
6. výchovné opatrenie v súlade s VPS
7. oboznámenie ostatných pedagógov, žiakov v kolektíve
8. odbor sociálnych vecí príslušného úradu pri opakovaní sa situácie a v závažných prípadoch - oznamovacia povinnosť orgánom sociálno - právnej ochrany dieťaťa, PZ.

Omamné a psychotropné látky - distribúcia

1. pri podozrení na distribúciu musí škola vždy informovať PZ SR.

Omamné a psychotropné látky - nález

1. odobratie a zaistenie látky,
2. netestujeme chemické zloženie,
3. spísanie záznamu,
4. ak bola látka nájdená u žiaka, ten sa k tomu písomne vyjadrí,

5. za prítomnosti svedka je látka vložená do obálky, zapíše sa dátum, čas a miesto nálezu, obálka sa zapečatí (prelepiť s pečiatkou školy) a uschová sa,

6. škola vyrozumie PZ SR, tá látku identifikuje a zaistí.

Čl. 9

Činnosť v rámci preventívnych opatrení

1. Základným preventívnym opatrením školy je osvojiť si základný princíp „Sme škola, kde sa šikanovanie netoleruje v žiadnych podobách!“

T: stály

Z: triedni učitelia a všetci pedagogickí zamestnanci

2. S podstatou, formami a nebezpečnými dôsledkami šikanovania ako antisociálneho správania jednotlivcov i skupín sa oboznámi všetci žiaci, zamestnanci školy a rodičovská verejnosť. Pre žiakov, pedagogických zamestnancov i rodičov je potrebné vedieť, že tieto formy správania nie sú neškodným humorom a zábavou. Musia sa oboznámiť predovšetkým s negatívnymi dôsledkami šikanovania, a to tak pre jeho obeť, ako i pre agresorov. Za zvlášť nebezpečné je potrebné považovať tendenciu podceňovať počiatkové prejavy šikanovania.

T: priebežne

Z: triedni učitelia

3. Počas všetkých vyučovacích hodín, počas činnosti v školskom klube detí, počas mimoškolských aktivít, záujmovej činnosti učiteľ žiakov prijímať všeobecné hodnoty spoločnosti, identifikovať sa s nimi a konať v ich duchu v každodennom živote.

T: trvale

Z: všetci pedagogickí zamestnanci, vedúci krúžkov

4. Riaditeľ školy umožní ďalšie vzdelávanie v tomto smere podľa akreditovaných programov výchovnému poradcovi, koordinátorovi prevencie a ďalším pedagogickým i zamestnancom.

T: trvale

Z: riaditeľ školy

5. V rámci účinnej stratégie prevencie šikanovania je dôležité najmä

a) vytvárať pozitívnu klímu v škole

b) v úzkej spolupráci medzi žiakmi, zamestnancami školy, rodičmi oznamovať aj zárodky šikanovania (pri zachovaní dôvernosti takýchto oznámení)

- Dozor konajúcemu pedagógovi
- Vyučujúcemu
- Triednemu učiteľovi
- Vychovávateľovi
- Výchovnému poradcovi
- Vedeniu školy

T: trvale

Z: v texte

c) viesť písomné záznamy o riešení konkrétnych prípadov šikanovania

T: trvale

Z: v texte

d) v súlade s pracovným poriadkom dôsledne vykonávať dozor cez prestávky, pred začiatkom vyučovania, po jeho skončení i v čase mimo vyučovania žiakov, a to najmä v priestoroch, kde k šikanovaniu už došlo alebo by k nemu mohlo dochádzať

T: trvale

Z: v texte

e) oboznámiť pedagogických zamestnancov so systémom školy pre oznamovanie a vyšetrovanie šikanovania

T: 1-krát ročne, september

Z: ved. MZ, PK

f) informovať pedagogických zamestnancov, žiakov, aj rodičov o tom, čo robiť v prípade, keď sa dozvedia o šikanovaní (umiestniť na prístupné miesto kontakty a telefónne číslo na inštitúcie, ktoré sa problematikou šikanovania zaoberajú)

T: september

Z: vedenie školy, triedni učitelia

g) zmapovať situáciu o výskyte šikanovania na škole anonymným dotazníkom. Pravidelné opakovanie mapovania situácie dotazníkom, prípadne iné formy zisťovania šikanovania.

T: október, máj (2x ročne), v prípade mim. situácie neodkladne

Z: výchovná poradkyňa, triedni učitelia

h) spolupracovať s odborníkmi z CPPPaP resp. ďalšími odbornými pracoviskami poradenských a preventívnych služieb v regióne

T: v prípade potreby

Z: vedenie školy

Navrhované opatrenia školy v rámci prevencie sociálno – patologických javov (SPJ)

- a/ zvyšovanie odbornej úrovne pedagógov v oblasti prevencie SPJ
- b/ pravidelné oboznamovanie žiakov s vnútorným poriadkom školy
- c/ dodržiavanie pravidiel - výklad, kontrola zo strany pedagógov, ale aj žiakov
- d/ pri porušovaní pravidiel - postihnutie vinníka
- e/ zvyšovanie spolupráce medzi triednym učiteľom a triedou, triednym učiteľom a rodičmi
- f/ využívať stále viac akcie „žiaci pre žiakov“ - peer programy
- g/ podpora zdravotnej, osobnostnej a sociálnej výchovy
- h/ systematická preventívna činnosť (prednášky, besedy, predstavenia...), podpora zdravého životného štýlu
- i/ využívať preventívne programy: „Cesta k emocionálnej zrelosti“, „Nenič svoje múdre telo“, „Ako poznám sám seba“.

Čl. 10

Metódy riešenia šikanovania

1. Pre vyšetrovanie šikanovania sa využije nasledovná stratégia
 - a) zaistenie ochrany obetiam,
 - b) rozhovor so žiakmi, ktorí na šikanovanie upozornili, rozhovor s obetou, s agresormi,
 - c) nájdenie vhodných svedkov, individuálne, prípadne konfrontačné rozhovory so svedkami (nikdy nekonfrontovať obeť a agresora),
 - d) kontaktovanie rodičov alebo zákonných zástupcov,
 - e) v prípade potreby kontaktovanie psychológa, špeciálneho pedagóga, CPPP a P, PPP alebo diagnostické centrum (ďalej len „DC“),
 - f) využitie anonymnej dotazníkovej metódy.
2. Pri výskyte skupinového násillia voči obeť sa zachová nasledovný postup
 - a) okamžitá pomoc obeť,

- b) dohoda riaditeľa školy s pedagogickými zamestnancami na postupe vyšetrovania,
- c) vlastné vyšetrovanie,
- d) zabránenie možnej krivej výpovede agresorov, ich izolácia bez možnosti dohodnúť sa na spoločnej výpovedi,
- e) pokračujúca pomoc a podpora obete,
- f) v prípade potreby nahlásenie prípadu polícii,
- g) kontaktovanie rodičov alebo zákonných zástupcov,
- h) kontaktovanie PPP a CPPP a P, DC a pod..

Čl. 11

Opatrenia na riešenie situácie

1. Opatrenia pre obeť

- a) odporučiť rodičom obetí vyhľadať individuálnu odbornú starostlivosť CVPP, PPP,
- b) zorganizovať skupinový intervenčný program riaditeľom školy v spolupráci s výchovným poradcom,
- c) informovanie a poradenstvo pre rodičov obetí.

2. Opatrenia pre agresorov

- a) odporúčenie rodičom agresorov vyhľadať odbornú starostlivosť CVPP, PPP,
- b) zníženie známky zo správania,
- c) výchovné opatrenia – napomenutie a pokarhanie triednym učiteľom, pokarhanie riaditeľom školy,

3. Opatrenia v mimoriadnych prípadoch

- a) odporúčanie rodičom umiestniť ťiaka na dobrovoľný diagnostický pobyt do miestne príslušného DC, prípadne do liečebno-výchovného sanatória,
- b) oznámenie príslušnému Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny – sociálno-právna ochrana detí za účelom využitia nutných výchovných opatrení v prospech maloletého v zmysle zákona č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci, v znení neskorších predpisov

c) oznámenie príslušnému útvaru Policajného zboru SR, ak došlo k závažnejšiemu prípadu šikanovania, pri ktorom je podozrenie, že bol spáchaný trestný čin.

4. Riaditeľ školy poveruje prácou v Komisii k prevencii a riešeniu šikanovania v škole zamestnancov – vid' príloha

Čl. 12

Spolupráca školy s rodičmi žiakov

1. Pri podozrení na šikanovanie žiaka sú vedenie školy, koordinátor prevencie drogových závislostí a sociálno-patologických javov, výchovný poradca, ale hlavne triedni učitelia povinní upozorniť rodičov žiakov:

a) aby si všímali možné príznaky šikanovania,

b) súčasne ponúknuť pomoc pre rodinu obeť aj agresora.

2. Pri pohovore s rodičmi sú učitelia povinní dbať na taktný prístup a najmä zachovanie dôvernosti informácií.

3. Spoluprácu pri danej problematike so špecializovanými inštitúciami za školu zabezpečuje výchovný poradca a koordinátor prevencie drogových závislostí a sociálno-patologických javov.

4. Pri podozrení, že šikanovanie naplnilo skutkovú podstatu priestupku alebo trestného činu, je riaditeľ školy povinný oznámiť túto skutočnosť príslušnému útvaru PZ SR.

5. Riaditeľ školy je povinný bez zbytočného odkladu oznámiť orgánu sociálno-právnej ochrany skutočnosti, ktoré ohrozujú žiaka, alebo že žiak spáchal trestný čin, prípadne opakovane páchal priestupky.

Čl. 13

Účinnosť

Táto vnútorná smernica nadobúda účinnosť 1. septembra 2013.

V Starom Tekove 1. 9.2013

Mgr. Petr Meszároš
riaditeľ školy